

Laiškas Juozapui Sruogai, [1929-11-19], [iš Kauno - į Berlyną].

Miel[a]s Ju[o]zapai, / Ačiū už laišką.

Miel[a]s Ju[o]zapai [1],

Ačiū už laišką. O aš jau maniau, kad Tu gal ko nors supykai, kad taip ilgai nieko neatrašai.

Kaip Tau atrodo del tų „kilimų“: man rodos, konsulai [2] gal galėtų būt[i] kiek patenkinti — dėkingumo ženklų?

Su matute [3] ilgai kalbėjome del Aniolo [4] vedybų ir kitų reikalų. Matutė būdama Kaune buvo kiek pasitaisius, nusiramino, atsilsėjo, ir kalba žymiai pasitaisė (nors gedimas kalbos ir nėra dar taip aiškiai ir pavojingai išreikštas). Savaitės bėgy aiškiai pastebėtas pagerėjimas liudija, kad padėtis nėra dar tokia bloga. Žinoma, reikia tiktai, kad toliau gyvenimas būtų ramus — ir nenuvargtų. Iš čia išvada — kad reikia, kad kas būtų, kas Baibokuos gaspadinauja, kad matutei — nebereikėtų rūpintis. Matutė irgi tos nuomonės, kad Aniolas turėtų vesti. Atrodo, be to jie namie nesusitvarkys.

Atvažiavus Anioliui vedybų reikalas nebuvo plačiau aptariamas. Užtat Aniolas pilnai sutiko, kad matutė su tatušiu [5] būtų lyg ir ligonių padėty, kad jiems viskas būtų parūpinta, kad niekuo daugiau nebereikėtų rūpintis. Aniolas pasižadėjo tučtuojau padaryti remontą „kamarėlėj“ — sutvarkyti langus, panaikint joje virtuvę, pastatyti naują pečių, kad čia būtų šilta, padaryti vietas, kad galėtų tilpti dvi lovos — ir ne prie lango. Pagaliau, pažadėjo laikyti nuolatinę tiktai jiems tarnaitę. Matutė pageidavo „Palionijos“ [6] („nečia“ [7]). Atrodo, kad ji gal ir geriausiai tinka: negirdės, kaip tatušis barasi. Nes jokia girdinti tarnaitė neišlaikys — pabėgs nuo tatušio barimo. Tuo „tarybos“ ir pasibaigė.

Prieš kelias dienas Aniolas rašė Adolpui [8]. Jis jau pastatęs kryžių ant dėdės kapo. Namie po truputį tvarkosi. Tiktai esą tatušis daug išgerias ir barasi, kas, žinoma, neigiamai atsiliepia į motutės sveikatą. Aniolas priėjęs išvados, kad jis turi vesti, nes kitaip negalėsias susitvarkyti. Tuo tikslu jis nusiuntęs „skreplių“ į Panevėžį ištirti. Rezultatai — dar nežinomi, bet jo nusprendimo realizavimas priklausysias nuo daktaro pareiškimo.

Kazimieras [9] Tau jau turbūt rašė, kad jis dukterį [10] turi. Gimimas buvo gana sunkus, reikėjo net šiokia tokia operacija daryti su narkozu. Todel jo žmona [11] jau beveik ištisą mėnesį guli ligoninėj, — vis buvo pakelta temperatūra. Bijojo didelių komplikacijų. Bet, rodos, šandie — ryto grįžta iš ligoninės namo.

Levinsono [12] (ne Aronsono, kaip Tu rašai) poperiai blogi, paaiškės už poros dienų. Aš galiu kalbėti tik su Banaičiu [13]. Bet jis buvo išvažiavęs, kai jis sugrįžo — Sutkus [14] apsirgo (o su juo drauge mes turime eiti kalbėti). Už poros dienų pagis.

Nepyk, kad mažai rašau, bet šį semestrą aš turiu baisiai daug darbo, normališka dirbu 12—14 valandų į dieną ir vis nespėju visko padaryti. Mums Universitete reformą darys, bet tik rudenį: Ryme deras su pop[i]ežiu [15]. Pakeitimo projektas — priimtinas: sustatė V. Krėvė [16] su Vacl. Biržiška [17], nauju statutu mums algas pakels.

Savickis [18] — po Kalėdų važiuoja užsienin atstovaut — ne tai Stokholman, ne tai Brazilijon.

Vis[o]. Br. Boles. [19]

Labų dienų nuo mūsų visų trijų Tau ir p. Bronei [20].

B.

19/lap.

KOMENTARAI

- [1] Juozapas Sruoga (1886–1957), diplomatas, vyriausias Balio Sruogos brolis, nuo 1925 m. rugpjūčio mėn. dirbo Lietuvos pasiuntinybėje Berlyne raštinės, vėliau konsulinio skyriaus vedėju.
- [2] Balys Sruoga, atsidėkodamas už draugišką ir šiltą priėmimą 1929 m. liepos mėn. pradžioje organizuotos ekskursijos į Vokietiją ir už jos ribų dalyvių vardu, Leipcigo garbės konsului E. Bielmannui ir Dresdeno garbės konsului Rudolfui Maronui per Berlyną pasiuntė keletą kilimų iš senoviškų lietuviškų audinių.
- [3] Agota Lomanaitė-Sruogienė (1867–1930), Balio Sruogos motina.
- [4] Aniolas Sruoga (1890–1936), Balio Sruogos brolis, mirus tėvui Pranciškui Sruogai (1931 m.) – Baibokų ūkio paveldėtojas, tvarkytojas.
- [5] Pranciškus Sruoga (1846–1931), Balio Sruogos tėvas, Baibokų šeimininkas, ūkininkas.
- [6] [Palionija].
- [7] Nebylė, bežadė.
- [8] Adolfas Sruoga (1887–1941), Balio Sruogos brolis, 1927–1933 m. Lietuvos pašto valdybos direktorius.
- [9] Kazimieras Sruoga (1899–1974), jauniausias Balio Sruogos brolis, ekonomistas, spaudos darbuotojas. Lietuvos kariuomenės savanoris, dalyvavo kovose dėl Nepriklausomybės. 1925 m. baigė Sankt Galleno prekybos institutą Šveicarijoje, Berno universitete apgynė disertaciją. 1925–1936 m. Finansų ministerijos Paskolų ir ekonominės informacijos skyriaus vedėjas.
- [10] Vita Sruogaitė-Kevalaitienė (1929–2006), mokytoja, vertėja, Kazimiero Sruogos dukra.
- [11] Ona Slavinskaitė-Sruogienė (1896–1994), gydytoja, Kazimiero Sruogos žmona.
- [12] Juozapas Levinsonas-Benari (1892–1967), teatro režisierius, dailininkas, scenografas, architektas, grafikas. 1929 m. gyveno ir dirbo Berlyno „Piscatori“ teatre. Kalbama apie tai, kad Lietuvos žydų kilmės meninkui iškilo grėsmė netekti Lietuvos piliečio statuso. To meto laiškuose, adresuotuose Lietuvoje likusiems bičiuliams – Baliui Sruogai, Antanui Sutkui, Vytautui Bičiūnui, jis teiraujasi apie galimybę grįžti į Lietuvą, gauti darbą Kaune. Dailininkas Lietuvos pilietybę gavo 1930 m., tačiau į Lietuvą nebegrįžo.
- [13] Kazimieras Viktoras Banaitis (1896–1963), muzikas, kompozitorius. Nuo 1928 m. Kauno muzikos mokyklos mokytojas.
- [14] Antanas Sutkus (1892–1968), teatro režisierius, pedagogas, teatro teoretikas ir eksperimentatorius. 1920–1925 m. „Vilkolakio“ teatro vadovas. Nuo 1925 m. vadovavo vaidybos studijai, įsikūrusiai Kauno žydų Habimos teatre. 1926–1928 m. Valstybės teatro direktorius. Nuo 1929 m. Kauno radiofono vadovas.
- [15] Lietuvos universiteto reforma, prasidėjusi 1928 m. pradžioje, 1929 m. buvo palaikoma naujosios Juozo Tūbelio Vyriausybės. Reforma vykdyta, mažinant fakultetų, katedrų ir etatų skaičių.
Dar 1928 m. pradžioje „krikščionys demokratai, norėdami apginti Teologijos-filosofijos fakultetą, kreipėsi į Vatikaną dėl šio fakulteto juridinio statuto pakeitimo. 1928 m. birželio 15 d. popiežius pasirašė dekretą dėl kanoniškojo Teologijos-filosofijos fakulteto įsteigimo ir patvirtino jo atskirą statutą. Tapęs katalikišku, šis fakultetas įgijo juridinę nepriklausomybę nuo Lietuvos valdžios institucijų. Nors Lietuvos Vyriausybė 1929 m. rugpjūčio 30 d. notoje Vatikanui pareiškė, kad šis aktas nesumažina jos teisių į šį fakultetą, kardinolas Pietro Gasparri 1929 m. rugsėjo 14 d. atsakė, kad numatytą Teologijos-filosofijos fakulteto reformą traktuoja kaip konkordato laužymą.
1928 m. pabaigoje Švietimo ministerija parengė ir pateikė Ministrų kabinetui svarstyti naują Universiteto statutą“ (plačiau žr. Audronė Veilientienė, „Universiteto autonomija Lietuvoje 1922–1940 metais“, in: http://www.parlamentostudijos.lt/Nr11/11_istorija_2.htm).
- [16] Vincas Krėvė-Mickevičius (1882–1954), rašytojas, LU Humanitarinių mokslų fakulteto dekanas.

- [17] Vaclovas Biržiška (1884–1956), kultūros istorikas, LU HMF sekretorius, bibliografijos ir lietuviškų knygų istorijos dėstytojas, bibliotekos direktorius.
- [18] Jurgis Savickis (1890–1952), diplomatas, rašytojas. 1927–1929 m. tarnavo Užsienio reikalų ministerijoje Kaune, vadovavo Valstybės teatrui. 1930–1937 m. nepaprastasis pasiuntinys Švedijoje.
- [19] Balys Sruoga (1896–1947), Juozapo Sruogos brolis, LU HMF dėstytojas, Slavų literatūros ir kalbų katedros docentas.
- [20] Jazbutytė-Sruogienė Bronė (1896–1950), Balio Sruogos brolio Juozapo Sruogos žmona.